

Posudek bakalářské práce Jitky Herynkové
Mýty a předsudky o českém znakovém jazyce

O tématu bakalářské práce kol. Herynkové jsem měla, musím se přiznat, jisté pochybnosti: obávala jsem se, že takto zadané téma diplomantka uchopí na velmi obecné rovině a práce nebude než opakovat to, co je (i u nás, alespoň v jisté části veřejnosti a v jistých skupinách vzdělavatelů osob s vadou sluchu) dobře známé. Diplomantka ovšem přistoupila k práci mnohem důkladněji (jak, vysvětlí jistě při obhajobě sama) a její práce přináší na ony „mýty“ a předsudky nový úhel pohledu.

Je zřejmé, že práci věnovala J. Herynková značné úsilí – jak pokud jde o studium literatury, již svá zjištění dokládá, tak pokud jde o „práci v terénu“ (celkem získala, se stoprocentní návratností, 122 dotazníků) nebo o konečné zpracování informací, které studiem literatury a zpracováním dotazníků získala (práce má 105 stran psaných řádkováním jedna).

Je samozřejmé, že takto rozsáhlá práce klade jisté otázky. Za ne úplně šťastné považuji konečné zpracování obsahu (byly do něj zařazeny názvy kapitol „opakující“ citáty, jimiž jsou uvozeny kapitoly textu, tj. názvy typu „Mimo to nejsou posuny všech hluchoněmých stejné; již na různých ústavech pro hluchoněmé užívají neslyšící žáčkové mezi sebou různé gestikulace pro označení těchže pojmů, případně dějů“; za čtenářsky do jisté míry zavádějící považuji (opakující se) kapitoly nazvané „Výskyt tohoto názoru coby mýtu v současné literatuře“, kdy v méně pozorném čtenáři může být vzbuzen dojem (viz i tabulka na s. 18), že jmenovaní autoři jsou „stoupenci“ daného mýtu. Problém s „mýty“ se ukazuje např. v souvislosti s „mýtem“ „Znakový jazyk je jednotný /nejednotný“ (tabulka s. 18, zpracování „mýtu“ na s. 54 an.): které z tvrzení by pak byl /je „mýtus“? I v této souvislosti se nabízí otázka, zda namísto (jistě atraktivního) výrazu „mýtus“ nevolit prostě výraz „nepravda“ - k tomu autorka na s. 16). Řadu informací v práci uvedených by jistě bylo možné doplnit, zpřesnit (např. znakový jazyk jako jazyk polysyntetický označuje dávno před Servusovou Řeháková, s. 33), popř. k získaným informacím zaujímat rozhodnější odstup (stanovisko by bylo záhodno zaujmout např. k tomu, viz s. s. 37, zda nepřímá pojmenování v znakovém jazyce skutečně fungují podobně jako frazeologie českého mluveného jazyka). V hodnocení dotazníků (s. 69 an) by bylo víc na místě volit nikoliv „správné“ vs. „špatné“ odpovědi, ale odpovědi „pravdivé“ vs. „nepravdivé“ (jako v dotazníku samém, s. 105) atd. To (a další) jsou ale, zvl. v tak rozsáhlé práci, více méně drobnosti a není třeba, aby se k nim autorka při obhajobě vyjadřovala. O vyjádření prosím k otázkám/poznámkám následujícím.

- Jak rozumět vyjádření (s. 14) „.... k odborné literatuře současných českých autorů, která popisuje znakové jazyky v různých oblastech gramatiky, syntaxe, fonologie atd.“? A v souvislosti s tím: co znamená formulace (s. 33) „... budeme se věnovat jednomu ze způsobů, jak lze gramatiku v českém znakovém jazyce vyjádřit“?

- Z čeho autorka vysoudila, že místo artikulace, tvar ruky a pohyb uvedené na s. 45 (u znaku ZELENÝ) jsou fonémy?

- Soudí autorka, že výsledky dotazníku by se lišily, pokud by jako místo výzkumu zvolila namísto školy v Hradci Králové školu jinou?

- Jak rozumět (s. 38) výrazu "abstrakce v komunikaci"?

- Na s. 57 se Homoláčova edice řadí k „naší literatuře“ – mohla by autorka vysvětlit, co tím měla na mysli?

Je možné, že mnohé z těchto otázek by byly už v práci zodpovězeny preciznější stylizací výsledného textu – ta by „nepochopení“ ze strany čtenářské možná leckde odstranila. Stylizační problémy se objevují na různých rovinách stavby textu, např. opakující se výraz „přefoceno“, výraz „pasuje“ („I vymezení Edelbergra lépe pasuje do klasifikace 2“, s. 26), také hodnocení „Je hrozné, ...“ na s. 63 neodpovídá normám odborného textu; zvážit by tu a tam bylo třeba prezentaci autorského subjektu (např. na s. 68 je "já" i autorské „my“).

Z oblasti větné stavby srov. např. na s. 40 „Problém je, z jiných jeho vyjádření víme, že za plnohodnotné jazyky ...“, dále např. s. 49 aj. Takových a obdobných problémů ale není příliš mnoho – a je třeba uvést a kladně hodnotit, že typografickými a pravopisnými problémy práce v podstatě netrpí.

Větší pozornost mohla autorka věnovat práci s odbornou literaturou: odkazy na tituly v textu neodpovídají titulům uvedeným v seznamu literatury (např. s. 29 a 100), titul Slezinové, na nějž se odkazuje na s. 36, v literatuře uveden není, v seznamu literatury chybí uvedení toho, že jde o editora, nikoliv o autora (s. 100), v rozporu s normou jsou citovány tituly časopisů, v textu se odkazuje jménem redaktora/editora, nikoliv jménem autora (s. 102: otázkou pak je, např. s. 56, zda autorem citovaného výroku je skutečně editor sborníku), uváděny nejsou tituly příspěvků ve sbornících (v bibliografii se uvádí jen sborníky samé a v textu se na ně jako na celek odkazuje), brožura Městská policie hl.m. Prahy naslouchá neslyšícím (s. 64) je v textu zařazena bez udání jména autora/autorů a v seznamu literatury se neobjevuje, není jasné, co znamenají odkazy typu (s. 53) „Poul, 1992; srov. Sovák, 1984“ apod.

Závěr: Bakalářská práce kol. Herynkové je solidní materiálovou prací, která zadané téma zpracovává více než uspokojivým způsobem, přináší nové, mnohdy velmi zajímavé, informace nejen o zpracovávaném tématu, ale zprostředkovaně (a okrajově) i informace další, (např. o tom, jak se – v českém kontextu – zachází s informacemi již publikovanými - např. na s. 38 – Vysuček + Rérychová). Nově podávané informace (tj. kvalita v rovině obsahu) tak do jisté míry “upozadují” ne perfektní „technickou“ úroveň práce.

Práce J. Herynkové Mýty a předsudky o českém znakovém jazyce splňuje požadavky kladené na bakalářskou práci. Doporučuji ji k obhajobě.

2.9. 2011

Alena Macurová

Návrh klasifikace: výborně